

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Secretariaat: Buitenrustplein 21, Voorburg, Tel. 728315

Giro no. 468974 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Zondaggroep I,
21 oktober 1962.

Goedenmorgen, vrienden.

Ja, er is eigenlijk al een zondagse stemming en dan vraag je je af, of je daarbij de juiste, aansluitende woorden van wijding kunt vinden. Ik geloof, dat we vandaag maar eens een paar stellingen moeten nagaan. Zo van die stellingen, die je met gelijkenissen duidelijk kunt maken.

We voelen ergens iets van het lichte van de grote werkelijkheid, die achter het dagelijks leven van de mens, achter alle geestelijke bestaan verborgen is. Ik herinner me nl., dat ik eens van een in onze tijd zeer bekende geestelijke leraar het volgende verhaal hoorde:

Er was eens een mens, die ervan overtuigd was dat hij alle dingen moest weten, voordat hij kon denken en handelen. En altijd weer greep hij daarom naar de boeken, naar de uitspraken van de grote wijzen. Hij greep naar al datgene, waarin de kennis van mensen en ook van hogere krachten is geopenbaard en neergelegd. Op een dag toen zijn gade het huis had verlaten, bleek er een lekkage te zijn. Het water drupte binnen en vormde op de vloer plassen; de man zocht intussen krampachtig in zijn boeken. Het water bereikte de zittingen van de stoelen; en op de tafel zat de man en zocht nog steeds krampachtig in zijn boeken: hoe gedraag ik mij in geval van lekkage. En zo steeg het water tot het plafond; en in het water dreef de man met zijn boeken. Maar lezen kon hij niet meer, want hij had niet tijdig begrepen dat er niet alleen een lekkage was, maar een overstroming. Daarom had hij verkeerd gezocht.

Dit is nu een heel simpel verhaaltje. Als je echter de consequenties daarvan nagaat, kun je je misschien indenken, hoe het gaat met een mens, die komt te staan tegenover openbaringen van God.

Ergens is er plotseling het onbegrijpelijke. Er gebeuren dingen, die je niet helemaal kunt thuisbrengen. De aarde heeft misschien of ergens in de geest is er een vergetelheid en ontstaat er een nieuw weten. Maar de mens wil weten. Hij zoekt in alle boeken en in alle openbaringen, hoe dat nu wel kan! Maar Gods kracht werkt door.

De mens zegt: "Maar ik moet toch eerst wéten, voordat ik kan aanvaarden." En hij zoekt verder. Hij zoekt in de Kabbala en in alle geheime geschriften. Hij zoekt in de boeken, lang vergeten in het Verre Oosten en nu eindelijk weer herleefd. Hij zoekt in de stellingen van de grote Meesters en de kleine Meesters. Maar Gods licht stijgt verder.

Dan komt er een ogenblik, dat die mens niet meer verder kan. Het goddelijk Licht heeft hem a.h.w. verzwoegen. Maar omdat hij de kennis niet bezit en in zich de aanvaarding niet kent, is Gods Licht voor hem een last; iets, dat hem schijnt te doden, af te zonderen van alles wat hij kent.

Hoeveel mensen zouden niet juist de goddelijke Kracht miskennen? Ze willen hun verklaring hebben. Ze willen aan de hand van menselijk en des-

noods ook ethische en esoterische regels een oplossing vinden voor elk probleem. Maar God houdt Zich niet aan die regels. Ja, wanneer je komt tot de innerlijke erkenning van een goddelijke Kracht, die alles overwel- digt, die alles overspoelt, dan kun je wel zeggen: "Nu ga ik God aan- vaarden," maar je denkt altijd dat het maar een beperkte openbaring is en daarom bereik je niets.

Het is in het verleden vaak zo geweest, dat God Zijn liefde a.h.w. met mate openbaarde. Hij heeft b.v. Jezus op de wereld gezonden: Groot- meester van licht en kracht, die de liefde Gods en de werkelijke, leven- de God als een liefdevolle Vader a.h.w. tot de mensheid moest brengen. En de mensen konden dat niet helemaal verwerken en ze hebben hem vermoord. Hij is opgestaan. En de mensen hebben wel iets aangenomen, maar dat is niet veel. Daarna zijn ze begonnen voor alles, wat er van Jezus overbleef, een graf te bouwen uit menselijke regels, uit wijsgerige be- schouwingen, uit hun eigen kennis. En zo leven ze verder.

Daarna zijn er meer van die uitbarstingen geweest. Er zijn mensen geweest: een Ambrosius, een Anthonius, een St. Franciscus, heiligen die ergens in zich werden beroerd door een deel van die goddelijke Kracht. Maar men heeft hen ofwel tot filosofen gemaakt - en filosofen kun je ge- makkelijk wegpraten - dan wel men heeft hen gemaakt tot mystici, tot kloos- terlingen, die buiten de normale gemeenschap en het normale leven staan.

Er zijn anderen gekomen. Er zijn mensen gekomen, die werden beroerd door de toorn en de kracht Gods; en ze hebben op hun manier gezocht naar een uitdrukking. Ze hebben opnieuw de Bijbel vertaald, zoals Luther. Ze hebben gevochten voor een nieuwe vrijheid van beleving (Zwingli). Ze hebben gezocht naar Gods gestrengte wetten (Calvijn). En de wereld heeft hen allemaal gezien en heeft ook dat weinige aan waarheid (wat daarvan was doorgesijpeld) ingemetseld in menselijke gebruiken en menselijk denken.

Er zijn openbaringen geweest, zoals die van de oosterse Meesters. Openbaringen, die voor een deel door madame Blavatsky aan de wereld werden gebracht. Maar onmiddellijk is de mens begonnen met er een wetenschap van te maken, een cultus, een dogma en zo hebben ze ook daar de werkelijke be- tekenis van het licht ingemetseld. En zo kan ik doorgaan.

Maar wat moet die mensheid dan doen, wanneer het goddelijk Licht en de goddelijke Kracht zich eens openbaren in een werkelijke overstroming, in een stortvloed? Dan valt er niet in te metselen en dan kan men het niet met filosofieën omgeven. Dan is er niet in te spinnen in wetten en dog- ma's. Dan blijft er alleen maar God. God, de lichtende Kracht en de liefde Gods.

Kijk, dit is een probleem dat misschien niet past op een zonnige, half zomerse, half winterse zondag. Maar het is een probleem, waarmee de wereld in deze dagen steeds meer wordt geconfronteerd. De grote vraag: Wat is God eigenlijk? Wat is die kracht?

Nu kunnen wij dat gaan ontleden. Wij kunnen net doen als alle dwazen en ons verdiepen in alle boeken en de wijsheid van de oudheid, in de lang verloren gegane inwijdingen en in de mogelijke toekomstige ontwikkelingen. Maar kunnen we God daarmee vangen? Kunnen we die werkelijkheid vangen? Ik geloof, dat de mens uit ons verhaaltje het verstandigst had gedaan, als hij had gezegd: "Hé, er is water. Waar komt dat vandaan?" Dan had hij ge- zien dat de rivieren buiten hun oevers waren getreden. Wij zouden dan kunnen zeggen: "Ziet, er is een overstroming, er is een stortvloed, laten we desnoods een vlot maken om ons voorlopig in leven te houden. Maar laten we in ieder geval zorgen, dat we die wateren erkennen voor wat ze zijn."

Zo zouden wij in deze dagen eens moeten vragen: Wat is God?"

Weet u, God is een kracht, die op het ogenblik de wereld overstroomt - o, ik weet het wel - in de vorm van licht, van een hervormende werking, een cosmische kracht, maar het is en blijft God. En dan zie ik daar in de eerste plaats God als de Al-omvattende. Het is niet mogelijk één deel van

de schepping te erkennen en een ander deel te verwerpen, zonder gelijktijdig God te verwerpen. Het is niet mogelijk om te zeggen dat dit licht is en dat duister; dus dat het duister niet uit God is. Je kunt God niet verdrijven. En het is dwaas te vertellen, dat we alleen maar moeten letten op een bepaald stukje van God of een bepaald deel van God, want dan worden we door de rest van God overweldigd. Alle dingen zijn God. Alle dingen zijn uit God. We zeggen het wel, maar geloven we het? Eigenlijk niet. Want wanneer je koffie maalt, in een auto stapt, naar een bioscoop gaat, wanneer je het eten klaar maakt, zeg je dan: "Dit is allemaal God"? Je kunt het haast niet. En als je jezelf bekijkt, dan zeg je: "Dat ben ik." Je kunt niet zeggen: "Ik ben een deel van God" en het werkelijk geloven. Toch is het zo.

Kijk, vrienden, hier ligt - geloof ik - wel het voornaamste punt dat we deze zondag eens moeten bezien. Is in God een verdeeldheid mogelijk? Als we dat maar aanvoelen en het dus niet gaan beredeneren, want dan zeggen we: "Ja, maar God is de bron van alle dingen. Hoe kan die verdeeld zijn?" Alles moet ergens één zijn. Er is een eenheid, die onbegrensd en onbeperkt is.

We gaan dan tegen onszelf zeggen: "Ja, maar hoe kan God een voorkeur hebben of een wet?" Dan moeten we eerlijk nadenken en zeggen: "Nu ja, als er een wet is, dan zal God die in het leven hebben gelegd en dan zal Hij die zeker niet afzonderlijk nog een keer hebben vastgelegd, al willen de mensen ons dat duizendmaal vertellen. En als er kracht is, heeft God die kracht al gereserveerd voor één enkele mens of voor sommige mensen? Geeft Hij die alleen maar als een toevallige gave aan een profeet, een wonderdoener, een genezer of zou die overal zijn? Dan zeggen we weer: "God is ondeelbaar, Die moet overal zijn."

Wanneer alle dingen overal en altijd goed zijn en wij kunnen dat niet helemaal aanvaarden, dan staan we dus voor de moeilijkheden, die deze tijd kenmerken.

Ik wil niet te ver ingaan op de verschijnselen van deze dagen, want dat heeft weinig zin. Wanneer je echter hoort dat tegenwoordig de jeugd zo eigenaardig doet, dat de groentijd bij de studenten zulke vreemde nevenverschijnselen vertoont, dat de nozems maar ook de fatsjoenlijke jongelui zo eigenaardig reageren, dan kun je natuurlijk wel zeggen: "Ja, dat is de schuld van de jongelui, dat is verdorvenheid, dat is verval, dat is verwording." Dan heb je eigenlijk wel gelijk, ~~want~~ ze zijn toch deel van God. Misschien leeft in hen een deel van een goddelijke kracht, van een goddelijk weten, waarvoor de wereld blind is en waarvoor ze zelf - omdat ze die wereld ten slotte zien als hun bestaan - ook blind zijn.

Wanneer je zo hoort vertellen, dat er tegenwoordig geen wonderen meer kunnen gebeuren, dan vraag je je af, of die wonderen werkelijk niet gebeuren? Of dat het misschien de mensen zijn, die bang zijn voor het wonder en het daarom niet willen laten gebeuren; die weigeren het te zien, te erkennen, te ondergaan en te aanvaarden?

Wanneer je die wereld van nu beziet - en wat dat betreft menige sfeer erbij - dan vraag je je af: Waarom, mensen, zouden wij zoveel spreken over God, als we Hem niet kunnen aanvaarden? Let wel, het gaat hier niet om de vraag: Wat is in Gods ogen goed of slecht? Daar is geen antwoord op te geven. En het gaat er ook niet om: Hoe leeft een mens, goed of kwaad? Want daarop kan alleen een mens antwoord geven. Het gaat hier alleen om de vraag: Is de kracht, die deze wereld beroert en die haar doortrikt, goed of kwaad? Is het licht of moeten we er wat tegen doen? Dan moet je tot de conclusie komen: eigenlijk moet je je er alleen maar bij aanpassen. Je moet die kracht accepteren en erop reageren. En wanneer die kracht je beroert, dan moet je niet zeggen: "Ik moet er een uitleg voor hebben." Dan moet je zeggen: "Ergens is de bron van die kracht. Laat ik zien, of die kracht ook buiten mij bestaat."

Zoek de erkenning van God niet in de beperkte kennis en het beperkte fenomeen, maar zoek haar in de volheid, in de geopenbaarde wereld en

de geopenbaarde cosmos. Kijk, dit is dus het eerste punt dat ik vanmorgen met u wil bespreken. Maar we staan nog voor meer eigenaardige verrassingen.

Wij zeggen "God is liefde". Maar wat is liefde eigenlijk?

Er was eens een man, die een vaas bezat, zo schoon van vorm, zo wonderlijk van glazuur, dat hij haar liefhad boven alle dingen. En toen het oogenblik kwam, dat hij wist dat hij van de wereld heen moest gaan, nam hij met tranen in de ogen een hamer en met zijn laatste krachten verbrijzelde hij de vaas; want hij had haar zozeer lief, dat hij niet wilde dat een ander haar zou bezitten en zich verheugen in het glazuur, zich verzadigen aan de rijkheid van vorm.

Dwaas? Ik geloof het wel. Maar is die dwaasheid dan eigenlijk niet tevens een teken dat de mens liefde maar al te vaak verwacht met hebben? Met: van mij? Met een begrip van exclusiviteit? Met een begrip van zuiver persoonlijke verbondenheid?

Als God zo de wereld liefheeft, dan kan ik me begrijpen dat Hij een toornige God moet zijn en Hij zou dan moeten zeggen: "Mens, wanneer je met je onbegrip voor Mijn wezen zo de werelden ontheiligt, dan neem ik de moker van Mijn toorn en sla het heelal in gruijzels, opdat het niet verder ontheiligt worde."

Als we nu eens zien wat de mensheid in het verleden zo heeft uitgehaald en als wij in de geest eens nagaan wat er verder nog voor grote fouten zijn gemaakt, dan kunnen we ons toch niet voorstellen dat God zó liefheeft.

Nu zijn er ook mensen, die zeggen: "Ja, mijn liefde is dienen." Dat klinkt nog veel mooier. Maar wanneer ze niet kunnen dienen, wanneer ze dienst moeten aanvaarden, dan kunnen ze het niet verwerken. En dan zijn ze als die slaaf, die 50 jaar lang trouw zijn meester had gediend. Toen wilde de meester hem eren en zei: "Nu maak ik je tot vrij-man en voor één dag zal ik je dienen als je slaaf." De slaaf kon het niet verwerken. Hij werd krankzinnig en stierf, smekende dat hij slaaf mocht blijven.

Kunt u zich een God voorstellen, Die de mensen smeekt, of Hij alsjeblieft maar voortdurend de mensheid mag blijven dienen? Zou dat dan liefde moeten zijn? Dwaasheid.

En dan kent u misschien ook de kwestie (het is eigenlijk een sprookje, maar ik wil er een voorbeeld uitlichten) van de druppel water, die uit een wolk viel. Ze bracht vruchtbaarheid aan de wereld, aan de aarde. Een dorstige plant dronk haar op. Een ieder zei: "Wat een liefde van die waterdruppel om tot de wereld te komen."

De waterdruppel glimlachte, want ze had de wereld lief, ze had het leven lief, ze had zichzelf lief en alle dingen. Maar haar wezen was gelijk, want ze was deel van de oceaan en zichzelf, of ze nu viel als een regendruppel op een plant, dreef als damp in de lucht of meespoelde met de machtige golven.

Ik geloof, dat dit gevoel van eenheid, van onbepaalde verbondenheid met alle dingen, zonder dat daar verder een bezit of een wens aan vast zit, de beste omschrijving is die je in mensenwoorden kunt geven van de goddelijke liefde: te leven in alle dingen en met alle dingen; steeds te zijn in het individu en in het Al; en de kracht van het eigen wezen te weten als deel van dit geheel, ja, misschien meer nog, als het bestaan van het geheel. Dat lijkt mij de beste omschrijving van Gods liefde.

De mens doet een beroep op Gods liefde, telkenmale weer. Hij zegt: "God, red mij." Maar vraagt hij zich wel eens af, of God reden heeft om hem te redden? God behoeft niet te redden, want God Zelf is in u en in alle dingen; en alle dingen zijn harmonisch voor God. Is dan het redden, dat wij van God vragen niet eerder een herwinnen van de juiste verhouding, van de harmonie met alle dingen?

Wij zeggen, dat God de mensen liefheeft en zal verlossen en uitverkiezen. Maar kan God dat eigenlijk wel doen, als Hij werkelijk liefheeft, als

Hij werkelijk deel is van alle dingen? Zou een scheppende Kracht, de harte-klop van het Al zelf, Zich willen delen in iets, dat lijdt en dat vreugde heeft? Een verschil willen maken tussen het demonische en het cosmische licht? Dat lijkt me zo onwaarschijnlijk.

God is in alle dingen. Zijn liefde is het leven zelf. Zijn liefde is de voortdurende aanvaarding, de aanvaarding van alles; van al wat bestaat en de instandhouding ervan. Wat wij erin willen zoeken is maar al te vaak het afbuigen van de werkelijkheid. We zeggen "Gods liefde", maar we bedoelen onze voorkeur. We zeggen "de goddelijke wil" en we bedoelen eigenlijk datgene, wat wij zouden willen volbrengen.

Kijk, als u me kunt volgen in deze trant van denken en betogen, dan heeft het natuurlijk weinig zin om nu regels te gaan stellen en u te vertellen, dat dit of dat de beste weg is. Dan moeten we alleen vragen: Wat is van uit ú de beste weg? En dat weet ieder voor zichzelf.

Wanneer je in jezelf de aanvaarding hebt van het bestaan, wanneer je in jezelf ook de vreugde hebt van de voortdurend nieuwe beleving, de nieuwe dag met al zijn zorgen, al zijn ellende, met de mensen die prikkelbaar zijn en met die kleine infecties, die je kunnen kwellen en met die voertuigen welke te vroeg of te laat komen, met mensen die je niet waarderen of die je overwaarderen en die teveel van je eisen, wanneer je dat allemaal nu eens kunt aanvaarden, zou je dan eigenlijk niet heel dicht bij de goddelijke werkelijkheid, de goddelijke liefde staan?

Een mens wil altijd alles op zijn manier verklaren; en ook wij in de geest ontkomen daar niet aan, want we zijn op de een of andere manier toch ook wel weer eenzijdig. Wij hebben onze behoeften, ons denken, onze inspiratie en die zijn wel degelijk deel van God. En de kracht, waaruit we dit alles ontvangen en waarmee we dit alles kunnen presteren, is goddelijke liefde. Maar het is niet de volledige liefde. En die fout - om wat nu in ons erkend wordt te zien als het totaal - maken we elke keer weer. En toch zou ik graag daarover, dus nu gezien van uit mijn standpunt, eens willen praten.

Ik heb geprobeerd u zo het een en ander voor te leggen in de meest algemene zin en nu moeten we dan weer van onszelf uitgaan. Ik kom dan tot de conclusie, dat - wanneer ik het van mijzelf uit bezie - het gehele Al eigenlijk door mij wordt bepaald. Indien ik het totaal van de cosmos in mijzelf kan aanvaarden, indien ik een waarheid wil aanvaarden, die voor mijzelf op dit ogenblik geldt - en dan behoeft die nog niet eens voor de rest van het Al te bestaan - dan leef ik in een hemel.

Wanneer een geest vrij komt en ze wordt geconfronteerd met die cosmische werkelijkheid en ze aanvaardt deze, denkt u dan werkelijk dat het gehele Al haar aanschouwt, zoals zij zichzelf ervaart? Ach, wel neen. Zij moet echter zichzelf aanvaarden en haar eigen werkelijke visie op zichzelf, wil ze deel kunnen zijn van het geheel. En weigert ze dat, ach, dan is ze evengoed deel van het Al, de goddelijke liefde is net zo goed rond haar, maar voor haarzelf is er duister; en dan leeft zij in een hel.

Ik heb het al zo vaak gezien. Ik heb gezien, hoe men probeert om de werkelijkheid in stukjes te hakken. Hoe geesten eigenlijk verstijfd zitten, ongetelde jaren en eeuwen lang, wachtend op de goddelijke openbaring die niet komt. Ik heb ze a.h.w. zien zitten in speeltuinen. Ik heb ze zien dwalen over de weiden en steeds maar kijkend naar de hemel: zou God er niet zijn? En ze droegen Hem in zichzelf mee! Je moet je er eigenlijk zelf van bewust worden. En ik geloof, dat als een mens werkelijk begrijpt wat goddelijke liefde is, dat dit de alomtegenwoordigheid is en tegelijkertijd het instandhouden, het kenbaar maken, ik dan zou zeggen: Mens, als je de grensels van je eigen geest maar losrukt, is alles goed. Je gelooft in Jezus; maar Jezus is toch deel van God, nietwaar? Gooi dan in je wezen die grensels weg, welke Jezus buiten sluiten als iets, dat je moet bewonderen en misschien navolgen, maar dat je toch nooit zou kunnen zijn. Jezus staat voor je. Jezus is met je. Jezus is in je.

U denkt misschien dat er inwijdingen zijn vol geheimen, waarin de geest

plotseling zich ontvouwt, waarin het geheim je doet schudden op de grondvesten van het leven en je geheel nieuwe werelden betreedt. Wat zou er zijn? Maar er kan toch niets zijn, dat geen deel is van God? Wanneer je in jezelf de grendels kunt verwijderen, datgene waarmee je je afsluit van God, zal dan dat alles niet in je bestaan en meer dan dat? Dan ben je inwijder en ingewijde tegelijk; dan zijn alle dingen in jou werkelijk. Dus wat je verwerpt, wat je buiten jezelf stelt, datgene waartoe je je onmachtig gevoelt, houdt je verwijderd van de werkelijkheid. Daardoor is Gods liefde een punt van debat geworden en daardoor is de vraag van wat God wil, wat de goddelijke wet is, een twistpunt geworden tussen de mensen. God wil niet, de mens wil. Maar als de mens dat willen nu eens opgeeft en daarvoor in de plaats zet de aanvaarding? Als hij zegt: De cosmos zelf spreekt in mij en wanneer ik als klein deel daarvan mij moet bewegen, als ik moet beleven, dan zal de cosmos in mij de kracht doen opwellen, doen spreken a.h.w. Dan behoef ik niet te zeggen: Wat is het? Dan kan ik alleen zeggen: Zo moet het zijn. Wat kan je dan nog scheiden van Gods werkelijkheid?

Maar helaas, als geest en voor mijzelf kan ik dat gemakkelijk zeggen, maar u leeft in een wereld van mensen. Een wereld van mensen die op verdeeldheid is gebouwd. O, een verdeeldheid, die wel degelijk de liefde in zich draagt en die wel degelijk het goede en het lichte ook erkent, maar toch een verdeeldheid. Ons gezin, onze vereniging, ons dorp, onze stad, ons land, onze denkwijze, ons geloof, ons ras. Het zijn grensmuren, die de mens optrekt en daarop heeft hij zijn maatschappij gebaseerd, zijn begrip voor anderen, zijn beleven van anderen. Dat kun je zo maar niet wegvagen. God heeft dat ongetwijfeld nooit gewild. De mens zegt wel, dat God het wil, anders zou hij helemaal met zichzelf, met zijn denken, zijn behoeften en zijn maatschappij in strijd komen. Maar het is de mens, die de scheidingen heeft gebouwd en niemand anders. En als mens moet je nu toch proberen om die cosmische liefde te vinden, ook in je dagelijks bestaan. En dan kun je wel zeggen: Nu ja, dan zal ik alle grendels voor het geestelijke wegtrekken; ik zal mij dus openstellen voor de geest in haar geheel. Maar God maakt helaas geen onderscheid tussen stof en geest; God is in beide. Hij houdt beide instand. Zijn liefde is de pulserende kracht in allebei tegelijk. Neen, je zou moeten zeggen: Waar kan ik God aanvaarden? En dan kunnen we dat misschien weer met een gelijkenis duidelijk maken en gaan we terug naar onze eerste geschiedenis,

Er is een man, die thuis zit en in zijn boeken leest. Er begint water binnen te lekken. Er komt een kleine plas op de vloer. Hij kijkt in de kamer rond en zegt: "Kijk, uit deze hoek dringt het water binnen." (Er is altijd één hoek waar het water het meest kan binnendringen, nietwaar?). En dit erkennend gaat hij zeggen: "Nu weet ik hiervan de oorzaak" en hij herstelt de fout door de ingang tijdelijk te verstoppen. Dan gaat hij verder zoeken en zegt: "Ja, maar in de andere kamers is ook water, waar komt dat vandaan?" Vervolgens zegt hij: "Rond mij is buiten water." Hij ziet dat en kan misschien zijn huis ten dele beschermen tegen het wassen van de vloed. Dan neemt hij een boot en zegt: "Ergens moet het water vandaan komen." Hij gaat kijken waar de bronnen zijn, waar de oorzaak zit van de overstroming. Want misschien hebben bevers wel een dam opgeworpen in de rivier en is daardoor het water afgebogen. Misschien is er een instorting geweest, waardoor de loop van een rivier is veranderd. En dan vindt hij wederom buiten zich die oorzaak, hij ziet de samenhang der dingen en heeft niet alle grenzen gelijktijdig terzijde gesteld. Hij heeft elke keer gezegd: "Kijk, hier op dit punt dringt het onbegrepene in mijn wezen binnen." En als hij dat heeft geconstateerd, als hij dat heeft verwerkt, gaat hij verder te vragen waar het onbegrepene dan vandaan is gekomen, dat het op deze wijze kon binnendringen.

Zo zou het, vrienden, voor u allen moeten zijn.

In uw leven zijn de wonderlijke dingen steeds het onbegrepene. Een lichtgloed, een verschijning, een onverwacht woord, een meevaller waarop je toch eigenlijk niet had gerekend, een plotselinge ommekeer, onverschillig

wat. Of een stem, die in je spreekt, een impuls die je je plotseling doet afvragen, hoe je nu verder moet gaan. Zo gaat het altijd. Als die dingen u benaderen, zeg dan niet: "O, maar dat is menselijk"; of: "dat moeten we onderdrukken"; of: "dat is toeval", maar zeg tegen uzelf: "Hier moet een oorzaak zijn, wat is de bron?" En vraag u dan af, waar die bron schuilt. Niet in het geheel, maar alleen, hoe het komt dat het u zo beroert? Is die lichtende verschijning misschien binnengedrongen door een geloof, dat anderen eenvoudig noemen? Dan is dat geloof de eerste bron en moet u verdergaan. Maar dat wil niet zeggen, dat de kracht, zoals ze zich bij u onmiddellijk heeft gemanifesteerd, alles is; er moet meer zijn.

Of misschien bent u onbewust gaan streven en heeft u onbewust gedachten of harmonieën opgebouwd en is daaruit dat gelukkig toeval ontstaan. Dan moet u niet zeggen: "Dat is toeval"; of: "dat is magie, het is een gave van de geest." Dan moet u zeggen: "Ergens is een harmonie ontstaan. Hoe en waarom? Welke kracht kan daarin werken? Hoe kan dat verder klinken?" En dan ontdekt u veel meer van de wereld, waarin u leeft.

Ik hoop niet, dat ik u hiermee verveel, maar het is zo belangrijk dat u nagaat, waarom de kracht juist voor u zó werkt en niet anders; en waarom ze andere mensen totaal anders beroert. Maar dat behoeft u niet te weten. U moet alleen beseffen: Ik moet met de kracht, zoals ze voor mij leeft, binnen al die grenzen en beslotenheden, welke mensen hebben opgebouwd in denken, in daden, in gemeenschap, in alle dingen, begrijpen waarom die kracht mij zo beroert, want daar is mijn eerste weg naar het lichte, naar het totale.

Ja, vrienden, daarmee ben ik - wat mij betreft - uitgesproken. Zoals ik in het begin al zei: Het is moeilijk om op een zonnige zondag en bij een vrolijke stemming het juiste onderwerp te vinden. Maar is het eigenlijk niet zo, dat de zon u bewuster maakt van het licht in uzelf en dat u daarom prettiger bent gestemd? U wordt door iets buiten u herinnerd aan iets, dat in u leeft en daarom bent u blij, ook al is dat natuurlijk psychologisch een verkeerde verklaring.

Zoals deze kleine dingen zijn, zo zijn de grote. Zoals de zon de aarde koestert, zo koestert God alle leven. En zoals de koestering zelve een liefde, een aanvaarden is, zo is God de kracht, die ons alleen en alles in en rond ons aanvaardt. Daarom meende ik er goed aan te doen dit onderwerp vandaag te behandelen; misschien wat eenvoudig, maar naar ik hoop duidelijk.

--

Goedenmorgen, vrienden.

Wanneer je zo in de grootst mogelijke eenvoud hoort, hoe het beeld van de goddelijke alomtegenwoordigheid van de cosmische liefde wordt opgebouwd, dan krijg je ergens het gevoel: Ja, maar is het niet te eenvoudig?

Zo zijn we nu eenmaal. We willen het niet eenvoudig hebben en wij durven eigenlijk zelfs niet oprecht te zijn. Dat alles is voor ons natuurlijk moeilijk, soms onaangenaam, omdat - laten we eerlijk zijn - wij niet helemaal durven zijn wat we zijn.

Een geest voelt zich genoopt om haar uitdrukkingen, haar bewustzijn en haar denken te blijven aanpassen aan de mensen, omdat zij zegt: Anders kan ik geen contact met die mens krijgen. En de mens voelt zich genoopt om zijn eigen wezen, zijn innerlijk, zijn denken, zijn behoeften, zijn gevoelens, zijn beleving van God aan te passen aan wat men van hem verwacht. Want - zo zegt hij - anders ben ik niet aanvaardbaar. En daarom lijkt het me zo verstandig om nu en dan eens even te vluchten in het dichtertelijke beeld.

De dichter, zo zegt men altijd, is vrij zolang hij bij het woord blijft natuurlijk; zoals de schilder vrij is om alles voor te stellen wat hij wil tekenen. Hij kan de hele allegorie van een hel tekenen in de tijd, dat een

vriendelijk woord over een demon je onmiddellijk op de folterbank brengt. Je zou dus kunnen zeggen: Het artistieke element geeft ons ergens een idee van vrij-zijn. Het is een erkend niemandsland, waarin alle dingen hun mogelijkheden vinden en waar een ieder op zijn wijze kan interpreteren. Ik hoop dus, dat u mij zult toestaan om mij vandaag - mede als besluit van deze bijeenkomst - in het niemandsland van fantasie, van verbeelding, van beeldspraak enz. te begeven met het element van het dichterlijke en het verborgene.

Wanneer ik min, o God, zo is mijn liefde als een straal,
die tot de zonne gaat en spreekt een zonne-taal.

Wanneer ik denk, o God, zo is het als een schaduw, die
slechts onderstreept, hoe in het licht van waarheid Gij tot
alle mensen spreekt.

Wanneer ik leef, o God, zo is het beperkte van mijn zijn
en het zwaar gebonden streven slechts het onderstrepen van
de vrijheid; het lichte van Uw kracht, Uw licht.

Zo spreekt de dichter; en hij maakt de mens gelijktijdig tot een poging om God a.h.w. reliëf te geven, een tegenstelling tot de waarheid Gods. Want in de gedachten van de mensen is het moment van de goddelijke Vonk, van de stille vrijheid.

Dan bouwen de gedachten gezamenlijk kristallen paleizen, die schitterend zich op wolkenbergen verheffen, waarin de bokaal van het eeuwig bloed schittert, waarin de Graal het licht van het goddelijk Lam zelve verspreidt en de eeuwigheid draagt de zachte glans van een eenmalig beeld en een eenmalig beleven.

Maar waar de Graal in een burcht is door mensen denken en door mensen zoeken geschapen, daar is ook het dodelijk wapen, Longinus' lans. En waar de vreugde is van het vrij en goddelijk aanvaarden, daar is de pijn, de wond door deze lans ook aan het eigen wezen toegebracht, omdat men niet aanvaarden kon de waarheid van de Graal en niet verstaan de taal der eeuwigheid, maar voor en uit zichzelf heeft gedacht. En zo verloochent het kristal, dat zijn moest de doorzichtige glans van het eigen wezen in het goddelijk Licht.

Ook dat is een waar en waardig beeld. Een beeld, waaruit je je van alles en nog wat kunt voorstellen. Is het niet altijd weer de mens zelf, die door zijn gedachten de bittere wond scheidt, welke het hem onmogelijk maakt om de volheid van de Graal en haar licht te verstaan?

O, vrienden, er zijn nog zoveel meer gedachten en mogelijkheden en woorden. Maar wanneer ik probeer gestalte te geven aan dit alles in niemandsland, dan moet ik ook denken aan een oude legende, eens door een dichter geschapen, misschien in een moment dat hij vergat wat de geplogenheden van zijn tijd waren.

Adam en Eva leefden in het paradijs. In het paradijs leefden alle dieren en er was vreugde; een viering van een eeuwig huwelijksfeest, een onbevreesd dartelen; en de leeuw lag naast het lam. En ziet, in het aller vreugdig zijn was niet de pijn van de mens, tenzij dit ene: hij, die spreken kon en een naam voor alles had bedacht, hem ontbrak toch eigenlijk de macht om zichzelf te kennen. En ofschoon men het aan de duivel weet, die in een slang geslopen was, hij is het zelve, die - om meer te zijn - van de Boom der Kennis heeft gegeten. En ziet, hij dronk de troebele wijn van weten.

God is toen tot het paradijs en tot de mens gegaan. En had de mens bewust nu van zichzelf oprecht voor die God gestaan en gezegd: "O Heer, de kennis heb ik mij gegeten, het is niet genoeg, God, geef mij meer," voorwaar ik geloof, het ware hem vergeven en het meerdere ware hem ook gegeven. Want God wenst voor de mens alleen het paradijs en het eeuwig leven. Maar hij dorst met zijn beperkt weten omtrent zichzelf God niet langer verstaan. Hij verborg zich in de struiken en schaamte voor het "ik" brak baan. En zo is hij in het bladerkleed gehuld niet werkelijk gevlucht voor goddelijke toorn, maar voor gedachten aan eigen meerwaardig-zijn, dat toch gelijk is schuld t.o.v. het dier dat nog in vrede leeft.

En zo heeft toen de mens door het weten eigenlijk de eenheid en de harmonie van dier en plant en zijn verbroken. En het was hijzelve - niet de God, Die hij het verweet - die voor het paradijs een engel stelde met een zwaard en over het leven toen een banvloek heeft gesproken, die nog regeert de tijd.

Ook hier, vrienden, ligt precies hetzelfde. Dezelfde waarheid, dezelfde gedachte. Het is de mens zèlf, die het paradijs sluit. Het is de mens zèlf, die zijn meerwaardigheid niet ziet als iets, dat hem meer één moet maken met de dingen maar als iets, dat hem daarboven moet plaatsen; en daardoor gaat zijn paradijs verloren.

Ik geloof, dat ik in deze dichterlijke vrijheid veel heb gezegd. Waarom zou ik dan niet besluiten met een korte improvisatie over hetzelfde onderwerp?

Wanneer de mens spreekt tot de eeuwigheid, die hij niet kan verstaan, dan spreekt hij niet werkelijk tot God maar tot de stille waan, die hij zichzelf heeft gebouwd, die hem vertrouwd lijkt en die hij meent tot op zekere hoogte te kunnen verleiden, verlokken en ook regeren.

Maar wanneer zal de mens dan leren, hoe boven, rond en in hem een grotere werkelijkheid bestaat? De mens wil tot zijn God van liefde spreken en gelijktijdig toch de staf gaan breken over hen, die liefde niet zo kennen als hij. En hij preekt onder het mom van liefde werkelijk de haat, omdat hij wel zichzelf tracht te kennen maar niet de God, Die in hem leeft en één is met het Al en al in één bevat, ~~verstaat~~.

Ach, laat ons niet in oordeel en in somber denken dan verdrijven de band met licht, met ware vreugde van het zijn, die in ons leeft. Laat ons aanvaarden het stil en waardig streven dat in ons wordt tot vreugde-bron, die kolkt en kookt en overstroomt en het leven waarde geeft.

Laat ons dan keren - mens en geest - en breken banden van de dromen. Laat ons aanvaarden werkelijkheid. En laat ons niet in bittere strijd gaan zoeken naar de ware wet, het ware woord, de ware regel, maar laat ons zeggen: "God, zet op ons zijn het zegel slechts van Uwe kracht. Leeft Gij door ons. Weest Gij de bron van het begrip, dat nodig is voor ons. Weest Gij de band, die ons verbindt met heel het Al. Ach God, neemt Gij ons zo we zijn en zo we leven."

Wat zal ons dan nog worden tot een pijn? En welke engel zal nog staan met vlammend zwaard voor het paradijs? Waar zal de haat nog leven, als in ons is Uw zijn, die bron van harmonie, van vreugde en van onmetelijke liefdekracht, die al het licht en al het leven eens uit Zich heeft voortgebracht?

O God, Gij zijt het paradijs. Het paradijs, reeds nu gegeven aan ons, zo wij Uw wezen aanvaarden en verstaan. En daarom bid ik:

God, breek mij de waan van al te persoonlijk denken, al te persoonlijk leven, opdat ik mij bewust van U en al wat Gij mij ook zijt, vergetend het "ik" tot in vergetelheid het is verdwenen, met U en uit U en door U mag leven, zo zijnde - eeuwig in, met U en door Uzelf geuit - één vonk van licht en eeuwigheid.

Ik hoop, vrienden, dat het niet teleurstellend is, maar daar ligt voor mij nu de oplossing van al uw problemen en een groot gedeelte van de problemen, die u nog maar half of niet beseft, van uw kwalen die u hebt en die nog komen. Erken eerst de eenheid met uw God en begrijp, dat het niet uw taak is om de problemen van de wereld op te lossen maar om de kracht, die in de wereld is te beleven. Dan zal die kracht desnoods door u en uit u handelen en verder.....is dat dan nog van belang? Neen, wie zich werkelijk durft overgeven aan God, die vindt zoveel vreugde, dat het overdaad is om hem nog toe te wensen wat ik u allen dan toch veiligheidshalve nog met woorden wil toewensen nl.: een gezegende en vreugdige zondag, een lichtend hart, een steeds jonger gemoed en een steeds eerlijker begrip voor de eenheid, waaruit u allen stamt.

:--:~:

